

F. t. l. vedr. Folketingets Ombudsmand

sat, at Folketingets Ombudsmand foretager systematiske inspektioner af Kriminalforsorgens anstalter, herunder fængsler og arresthuse. Desuden inspiceres psykiatriske afdelinger, sociale og psykiatriske bosteder, sygehuse, døgninstitutioner m.v.

Folketinget vedtog den 2. april 1993 et beslutningsforslag om ligestilling og ligebehandling af handicappede (Folketingstidende 1992-93, tillæg A, spalte 6015 (B 43)). Bl.a. på baggrund heraf anmodede Folketinget i forarbejderne til den nugældende ombudsmandslov Ombudsmanden om at følge udviklingen i ligebehandling på handicapområdet og eventuelt meddele påtale, hvor dette er muligt inden for Ombudsmandens kompetence, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 1714. Dette sker bl.a. ved inspektioner af handicaptilgængelighed i offentlige bygninger m.v. Ombudsmanden har herudover gennemført egen drift-undersøgelser af byggesager hos kommuner om kommunernes dispensationer fra handicaptilgængelighedskrav samt gennemført og iværksat undersøgelser af handicaptilgængeligheden på jernbanestationer, til Kriminalforsorgens institutioner og til landets kirker, kirkegårde og bygninger i tilknytning til kirkerne.

Endelig vedtog Folketinget den 19. maj 2004 som tidligere nævnt et forslag til folketingsbeslutning om Danmarks undertegnelse af den valgfri protokol til FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 6169 (B 129)), hvor det bl.a. er forudsat, at Ombudsmanden skal varetage opgaven som national forebyggende mekanisme. Dette indebærer bl.a. inspektioner på tilbageholdelsessteder med dertil hørende anlæg og faciliteter. Der henvises i øvrigt til det i afsnit 3 anførte.

6.2. Lovforslagets indhold

De inspektioner, som Folketingets Ombudsmand udfører, koncentrerer sig bl.a. om institutionerne m.v.'s fysiske rammer, herunder bygningsmæssige forhold og vedligeholdelsesstand samt udendørsarealer. I inspektionerne indgår også undersøgelse af beskæftigelses- og undervisningsmuligheder, forplejning, pleje, fritidsforhold og lægetilsyn. Der findes endvidere et stort antal regler bl.a. i straffuldbyrdesloven, psykiatriloven og lov om social service samt i internationale konventioner af betydning for beboernes forhold. Ombudsmanden kontrollerer, om disse regler bliver overholdt. Herudover bedømmer Ombudsmanden forholdene efter en almindelig medmenneskelig standard.

Bedømmelsesgrundlaget i forbindelse med inspektionsvirksomheden er bredere end det traditionelle be-

dømmelsesgrundlag, som er beskrevet i ombudsmandslovens § 21. I takt med at inspektionsvirksomheden udvides med nye opgaver, som bl.a. beskrevet ovenfor, bliver dette mere udtalt. Udpegningen af Ombudsmanden som national forebyggende mekanisme efter den valgfri protokol til FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf indebærer således, at denne konvention, den internationale praksis, der er knyttet til den, og andre ratificerede konventioner om beskyttelse mod tortur, umenneskelig, grusom og nedværdigende behandling indgår i Ombudsmandens bedømmelsesgrundlag. Hertil kommer, at inspektioner med henblik på opfyldelse af tillægsprotokollen til torturkonventionen skal involvere lægelig sagkundskab.

Ombudsmandens bedømmelse af sager skal ifølge ombudsmandslovens § 21 ske med henblik på en vurdering af, om myndigheder eller personer, der er omfattet af Ombudsmandens virksomhed, handler i strid med gældende ret, eller om de på anden måde gør sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver. »Gældende ret«, dvs. lovgivning, ulovbestemte grundsætninger, internationale konventioner m.v., udgør det samme grundlag, som domstolene bygger på i prøvelsessager i henhold til grundlovens § 63, stk. 1. Ombudsmanden er herudover forpligtet til at påse, om forvaltningen har handlet i overensstemmelse med god forvaltningsskik. Endelig kan ombudsmanden i forbindelse med sin inspektionsvirksomhed bygge sine udtalelser på grundlag af almindelige, humanitære synspunkter, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 1720.

Hensigten med forslaget om at ændre § 21 er at præcisere, at Ombudsmanden under inspektioner af institutioner m.v. – ud over spørgsmål af mere traditionel retlig karakter – også bedømmer de almindelige, humanitære fysiske og psykiske forhold for institutionens klienter. Ombudsmandens vurdering er i den forbindelse præget af et krav om retssikkerhed, hensynfuldhed og menneskeværdig behandling af borgerne. Ombudsmandens bedømmelse kan f.eks. give sig udtryk i forslag og henstillinger om bygningsændringer, bedre vedligeholdelse eller bedre fritids- og beskæftigelsesforanstaltninger.

7. Offentliggørelse af foreløbige redegørelser m.v.

7.1. Gældende ret

Efter den nugældende § 20, stk. 2, kan Ombudsmanden i konkrete tilfælde bestemme, at en høringskrivelse, en foreløbig udtalelse, en foreløbig redegørelse eller en foreløbig rapport vedrørende et projekt,